



Budget og Planlægning
Borgmesterens Afdeling
Rådhuset

03-05-2024
Side 1 af 8

Følgeskrivelse vedr. budget 2025-2028

Hermed fremsendes følgeskrivelse og takstoversigtsskemaer vedrørende følgende sektorer:

- 2.01 Teknik og Miljø, skattefinansieret (t)
- 2.13 Kollektiv Trafik (finansieringsbidrag)
- 2.15 Støttet byggeri (ikke-decentraliseret)
- 2.43 Miljøvagten (ikke-decentraliseret)
- 2.51 Ejendomme
- 2.61 Brandvæsen (finansieringsbidrag)

(t) angiver, at der også medfølger takstoversigtsskema for sektoren.

Teknik og Miljø ønsker at knytte en række bemærkninger til budgettet.

1. Indtægtskrav vedr. grundsalg og hjemfaldsklausuler

Teknik og Miljø har gennem en årrække gjort opmærksom på en ubalance mellem forudsatte indtægter på grundsalg og frikøb af hjemfaldsklausuler. Grundsalgsindtægter medfinansierer kommunens anlægsplan 2024-2033 og indtægter på frikøb af hjemfaldsklausuler finansierer udbygning af den trafikale infrastruktur i Aarhus via MOVE-fonden (Mobilitets- og Vejfonden), som også indgår i finansieringen af anlægsplanen.

Begge problemstillinger indgår i det med budget 2024 bestilte anlægseftersyn, som afrapporteres af Borgmesterens Afdeling i forbindelse med budgetlægningen for 2025.

For så vidt angår grundsalgsområdet har Teknik og Miljø allerede iværksat en række foranstaltninger, som blandt andet kan reducere sagsbehandlingstider på myndighedsområdet for herigennem at øge indtægterne. Teknik og Miljø ser frem til et fortsat godt samarbejde med Borgmesterens Afdeling omkring de øvrige initiativer, der følger af anlægseftersynet.

TEKNIK OG MILJØ

Aarhus Kommune

Rådhuset, Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Telefon: 89 40 20 00
Direkte telefon: 89 40 21 00

Direkte e-mail:
Teknikogmiljoe@aarhus.dk
www.aarhus.dk



2. Indsatsplanlægning i forbindelse med grundvandsbeskyttelse og planlægning i socialt udsatte boligområder

Med budget 2021 afsatte byrådet 5 mio.kr. årligt i 2021-2024 til blandt andet indsatsplanlægning (grundvandsbeskyttelse) samt lokalplanlægning i socialt udsatte boligområder. De afsatte midler udløber dermed med udgangen af 2024.

Det fremgår af budgetforligsteksten 2021, at finansieringen blev fundet på Byudviklingskontoen, og at man senest i Budget 2024 skulle tage stilling til, om aktivitetsniveauet i byudviklingen fortsat var så højt, at der var grundlag for at forlænge bevillingen. Det gjorde man ikke.

Der er i 2024 indgået politisk aftale om udsatte boligområder, som sætter fornyet politisk retning på dette område samt udvider indsatsen. I aftalen er der ikke afsat midler til planlægning.

Der har ligeledes i 2024 været et stærkt politisk fokus på grundvandsbeskyttelsen og Byrådet har besluttet af fortsætte indsatsen vedr. både frivillige aftaler og påbud omkring pesticidfri dyrkning af landbrugsarealer. Der er ikke afsat midler til denne indsats udover 2024.

Teknik og Miljø foreslår, at den eksisterende bevilling på 5 mio. kr. pr. år til ovenstående formål forlænges. Herudover foreslås, at indsatsplanerne for StorAarhus forudsættes realiseret over en 15-årig periode for herved at sikre tid til at skabe sammenhæng med udbygning af de blå-grønne parker (grundvandsparker).

3. Byens udvikling og det afledte myndighedsarbejde

En konsekvens af byens fortsatte vækst ses i en afledt vækst i antallet af myndighedssager – det vil sige sager, hvor borgere og virksomheder har et retskrav på, at kommunen behandler deres sag og kommer med en afgørelse.

Byrådet har over de senere år forholdt sig til plan- og byggesagsområdet, og derved sikret en bedre sammenhæng mellem sagsmængder og afsatte ressourcer.

På en række andre områder, særligt miljø- og natur, ses dog en stigende ubalance, da antallet af sager er vokset med ca. 30 pct. over en kort årrække (siden 2018). Herudover er kompleksiteten i sagerne stigende grundet lovgivningsmæssige krav og politiske prioriteringer. Det omfatter:



- Miljøbeskyttelsesloven (inkl. spildevandsbekendtgørelsen og rottebekendtgørelsen)
- Vandforsyningsloven
- Naturbeskyttelsesloven
- Vandløbsloven
- Virksomheds- og landbrugstilsyn

Det bemærkes, at Teknik og Miljø arbejder målrettet på at imødegå stigende sagsmængder gennem effektiviseringer, digitalisering og andet. På miljø- og naturområdet er der risiko for øgede "sagspukler", hvis området ikke indenfor en årrække tilføres midler.

4. Vildere vejr – udvidelse af Miljøvagtens formål

Den seneste tids vejrhændelser viser de udfordringer, klimaforandringerne medfører i form af vildere vejr. I Aarhus har efterårets, vinterens og forårets store regnmængder betydet, at kommunen har haft problemer med oversvømmelser. I januar i år medførte historiske snemængder store udfordringer for fremkommeligheden på vejene med store samfundsøkonomiske tab til følge.

Teknik og Miljø ønsker at rejse to overordnede perspektiver på håndtering af udfordringerne:

Akutte situationer – beredskab, afhjælpning og udbedring

Aarhus Kommune har et beredskab i forbindelse med farligt vejr som aktiveres ved oversvømmelser, storme/orkaner mv. Beredskabets formål er at beskytte byens borgere og kritisk infrastruktur.

Udgifter i forbindelse med indsatsen fordeles efter krisesituationen er slut ud fra, hvem der har sektoransvaret (kommune, stat, forsyningsselskaber m.v). Internt i Aarhus Kommune fordeles udgifterne til de afdelinger, som er ansvarlige for driften.

Beslutninger, der tages i en given hændelse, som skal afhjælpe store snemængder, regn på kørebanerne, væltede træer eller lignende vil således blive pålagt Teknik og Miljø's økonomi.

Klimaforandringerne gør, at ekstreme vejrhændelser sker oftere, herunder skal vi indstille os på årligt at få regnmængder, som tidligere skete hvert 10. eller 20. år. Det presser driftsbudgetterne, som dermed har mindre rum til øvrige politiske prioriteringer.



Der er behov for en anden løsning ift. dækning af ikke-styrbare udgifter til drift af beredskab, iværksættelse af afhjælpning og efterfølgende udbedring af skadevirkninger.

Miljøvagten er et ikke-decentraliseret område med et lille, fast budget, som i sin tid er tiltænkt håndtering af olieforureningssager ved nedgravede tanke o.l. Ved hændelser som større olieforurening og store brande, f.eks. den på Studstrupværket i 2022, er der tidligere fundet forskellige finansieringsløsninger (kommunekassen og sektoren Østjyllands Brandvæsen), men praksis afspejler, at der ikke har været særlig mange hændelser.

Oversvømmelser og blokerede veje som følge af ekstremt vejr er sammenligneligt med større hændelser vedr. forurening og brand, fordi det rammer byen bredt og den fælles, kritiske infrastruktur.

Teknik og Miljø foreslår derfor, at der findes en model for håndtering af udgifterne forbundet med drift af beredskab, afhjælpning og efterfølgende akut udbedring af skadevirkninger, som afspejler, at der er tale om ikke-styrbare udgifter til at begrænse skader på fællesskabets aktiver.

Snerydning

På baggrund af en evaluering af den nuværende vinterindsats, herunder tilbagemeldinger i forlængelse af snestormen 3. januar 2024, ser Teknik og Miljø på en række forskellige muligheder for tilpasning af eksisterende beredskab og serviceniveauet i snerydningen. Udover tiltag som specifikt handler om håndtering af særlige hændelser, som snestormen i januar (jf. ovenstående) er der behov for at øge basisbevillingerne for herved at sikre et stærkere fundament for driften. Nedenstående tiltag rummes således ikke inden for vejrligskorrektionsmodellen, som ellers korrigerer en del af vintertjenestens budget i forhold til de naturlige udsving. Tiltagene vil indebære:

- At etablere flere vinteraftaler med entreprenører om at have sneplove til rådighed for at rydde veje ved mere end 8 cm sne.
- Etablering af et vinterberedskab med sneslynge i samarbejde med Aarhus Letbane for bortkørsel af sne langs letbanen fra Dokk1 til Skejby.

Samlet set er der tale om forventede merudgifter årligt på ca. 1,5 mio. kr.



Forebyggelse - investeringer i klimatilpasning

Ifølge den eksisterende klimatilpasningsstrategi "Et Aarhus med mere blå" fra 2020 skal tilpasningen foretages, hvor den er forbundet med en god samfundsøkonomi, og med øje for, hvordan klimatilpasning kan bruges som løftestang for byens øvrige udvikling.

Klimaforandringerne og de stigende vandmængder nødvendiggør imidlertid et skærpet fokus. På den baggrund er en ny ambitiøs klimatilpasningsplan under udarbejdelse og denne forelægges byrådet i august 2024. Planen vil sætte retning for en mere robust by i forhold til de stigende vandmængder. Det kræver store anlægsinvesteringer, men det har også store omkostninger ikke at gøre noget.

Teknik og Miljø har derfor stillet forslag om udmøntning af 50 mio. kr. fra anlægsbufferen for 2027 og 2028 til klimatilpasningsprojekter i sammenhæng med den nye klimatilpasningsplan.

5. Parkeringsindtægter

Teknik og Miljø har to indtægtskrav vedrørende parkering; et indtægtskrav på parkeringsafgifter og et indtægtskrav på betalingsparkering. Begge indtægtskrav prisen skrives i Aarhus kommunes budgetter løbende.

For så vidt angår parkeringsafgifterne, har Teknik og Miljø den udfordring, at taksten for parkeringsafgifter er fastlagt nationalt på 510 kr. pr. afgift. Derfor ses en stigende forskel mellem de faktisk opkrævede afgifter og de i Aarhus Kommunes budgetter forudsatte indtægter.

For så vidt angår betalingsparkering, blev det med budget 2023 og 2024 besluttet at øge provenuet med i alt 45 mio. kr. for derved at mindske trængslen i kommunen. Bag beslutningen lå en antagelse om, at fuld udnyttelse af mulighederne for indtægter inden for det nationalt fastsatte indtægtsloft, kunne medføre forøgelse af eksisterende provenu med ca. 30 mio. kr. udover de 20 mio. kr., som blev besluttet med budget 2023.

For betalingsparkeringen (parkeringstaksterne) er der opstået tvivl om tolkning af byrådets beslutning om løbende prisfremskrivning. I budget 2023 fremgår det, at parkeringstaksterne fremadrettet løbende skal prisfremskrives. I budget 2024 står der ikke noget herom. Det er derfor uklart, om taksterne skal prisfremskrives.



6. Store prisstigninger inden for forsyning

Aarhus Ejendomme har vurderet den økonomiske konsekvens af de prisstigninger, der er udmeldt for alle forsyningsarter i 2024 (fjernvarme, renovation, vand, spildevand og el):

- Fjernvarme: Merudgift på 22,5 mio. kr., som kan henføres til en prisstigning på 36% pr. kWh.
- Renovation: Merudgifter på 6 mio. kr. som kan henføres til prisstigninger på 60% pga. nye renovationsordninger. Udgifterne for MSO indgår ikke i dette tal, da man ikke har konteret renovationsregninger med korrekt art. Det samlede tal er derfor højere.
- Vand og spildevand: Merudgift på 1,7 mio. kr., som kan henføres til en prisstigning på 8% kr. pr. m³
- El: Merudgifter på 2,4 mio. kr., som kan henføres til forventninger til spotpris for de ca. 20% af elindkøbet, som ikke sker via faste aftaler. Elafgiften var midlertidigt nedsat i 2023 (fra 87 til 1 øre/kWh), men er nu tilbage på samme niveau. Dette har givet en besparelse i 2023.

Samlet set forventes merudgifter i størrelsesordenen 33 mio. kr., som lægges oven i det besparelseskraav Aarhus Ejendomme er etableret med. Det øger dermed den samlede besparelsesopgave væsentligt.

Det samlede sparekrav i Aarhus Ejendomme er nu på 114 mio. kr. årligt i 2027 og fremefter (2025 pl). Stigningen fra de besluttede 100 mio. kr. ved Aarhus Ejendommens etablering og til 114 mio. kr. skyldes fællesbidrag i 2024 og 2025, beslutning om omprioriteringer i budget 2024 og prisfremskrivning. Herudover kommer de forventede 33 mio. kr. i merudgifter til forsyning.

Der vil være brug for politiske prioriteringer omkring harmonisering af serviceniveau mv. for at det lader sig gøre at realisere sparekravet. Alternativt skal sparekravet nedskrives tilsvarende stigningerne i fællesbidrag og prisstigninger på el, vand og varme.

7. Forureningssag på brandskolen, Kirstinesmindevej 14

Som følge af forekomst af PFOS på brandskolen, Kirstinesmindevej, er det nødvendigt at foretage undersøgelser på brandskolens areal i forhold til påvirkning af omgivelserne, samt fuld oplysning af forureningsforhold med henblik på fremtidigt salg.



Undersøgelsesudgifterne blev oprindeligt anslået til 820.000 kr. Det har siden vist sig nødvendigt at udvide undersøgelserne i forhold til det oprindeligt vurderede niveau og aktuelt er forbruget nu på 2,1 mio. kr. Dette vurderes at blive højere endnu, da undersøgelserne endnu ikke er afsluttet.

Side 7 af 8

I Aarhus Kommune er det Miljøvagten (ikke-decentraliseret sektor), der har til ansvar at opspore og standse forureninger. I denne sag har man dog valgt, at håndteringen af forureningen skal finansieres af salgsindtægten for ejendommen. Dette er beskrevet i Teknik og Miljø's bidrag til Aarhus Kommunes regnskab for 2021 og 2022.

For nuværende finansieres udgifterne til undersøgelserne af Aarhus Ejendommens driftsbudget, som ellers kunne være anvendt til andre formål. Hvis det på et tidspunkt lykkes at sælge ejendommen, skal udgifterne fraregnes salget, hvormed provenuet herved mindskes. Begge dele påvirker Aarhus Ejendommens økonomi negativt. Teknik og Miljø foreslår derfor, at Miljøvagten i stedet finansierer undersøgelserne.

8. Driftsomkostninger ved anlæg

Når der træffes politisk beslutning om nyanlæg, medfører det afledte driftsudgifter, som der typisk ikke afsættes midler til. Det er særligt en udfordring ved byggeri og grønne anlæg (byparker, grønne byrum, begrønning ifm. vejprojekter mv.) og det udhuler løbende drifts- og vedligeholdelsesbudgetterne i Teknik og Miljø, så serviceniveauet forringes.

I forbindelse med budgetforliget for 2024 bestilte forligskredsen en undersøgelse af, hvorvidt man kan etablere en budgetmodel for grønt vedligehold. Baggrunden var en konstatering af, at det er vigtigt at byparker og grønne områder fremstår indbydende, samt at dette er en opgave, der stiger, når der etableres nye parker og grønne byrum og når eksisterende parker og grønne områder udvikles og omlægges. Undersøgelsen fremlægges i forbindelse med budgetlægningen for 2025.

Teknik og Miljø fremsender forslag til udmøntning af anlægsbufferen (den 11-årige investeringsplan) i årene 2027 og 2028 både indenfor det blå-grønne, infrastruktur- og ejendomsområdet, hvor der redegøres for afledte driftsudgifter ved projekterne. En del af disse udgifter vil være ufinansierede ved beslutning af projekterne, da der ikke er driftsmidler i investeringsplanen.



Nicolaj Bang

/

Henrik Seiding

Side 8 af 8